

Campsentelles, 16
2013

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCS
AMICS DE CABANYES

Jaume Rifà,
escriptor i
col·leccionista

FERRAN PÉREZ GÓMEZ

En aquest apartat d'entrevistes a personatges destacats del nostre poble no podia faltar-ne una a Jaume Rifà i Solé, un dels referents de la cultura santfostenca gràcies a la seva tasca de recuperació de la memòria històrica,

Lloc i any de naixement.

Vaig néixer a Sant Fost, el 1944.

On vas estudiar de nen i després de jove.

De petit vaig anar a les “Escuelas Nacionales” del costat de l'ajuntament, amb el mestre Joaquim Abril. Després a l'Escola de Maestria Industrial de Terrassa, i més gran a la Universitat de Barcelona.

Titulació.

Mestre Industrial de la branca del metall i Mestre de català.

Feines que has tingut.

Inicialment vaig treballar a empreses del món industrial, desenvolupant diferents càrrecs, i els darrers 33 anys de professor a l'Institut Mollet del Vallès (abans FP), del qual en tinc molt bons records.

Jaume Rifà als 7 anys, a la foto clàssica de l'època, quan assistia d'alumne a les "Escuelas Nacionales" de nois del costat de l'ajuntament, amb el mestre Joaquim Abril.

De les feines que has tingut en quina t'has sentit més realitzat?

La de professor. Vaig gaudir molt ensenyant i educant els alumnes. Ben aviat vaig adonar-me que es tractava de preparar a persones per fer front al seu futur professional amb bones garanties d'èxit. Estic amb contacte amb exalumnes i ara després de quatre anys de jubilat, un cop a l'any, fem una trobada amb les darreres promocions, és molt emotiu veure que es recorden de tu.

Com era el Sant Fost de la teva infantesa i adolescència?

El Sant Fost d'abans era molt diferent el d'ara. L'any 1950 no arribàvem a 1.000 els habitants. Tots ens coneixíem i vivíem en un entorn majorment agrícola i ramader. Ara amb prop de 9.000 habitants, Sant Fost gairebé s'ha convertit en poble dormitori, on a vegades es dóna el cas que veïns molt propers ni es coneixen.

L'alumne Jesús Parras i el professor tutor Jaume Rifà a Terrassa, en el Concurs de FP de la branca del metall de l'any 1983, on l'alumne va guanyar el primer premi amb la presentació del treball d'una màquina de corbar xapa.

Recordes alguna anècdota en especial d'aquella època?

Em recordo d'una de molt bona. A l'època que de petit anava al "cole", abans de començar les classes era obligatori cantar el "Cara el sol". El mestre Abril no ens la feia cantar perquè deia que hi havia coses més importants per aprendre, però quan s'assabentava que havia de venir l'inspector, aleshores un parell de dies abans ens la feia assajar a dojo i el dia assenyalat davant del superior la cantàvem de meravella. Jo llavors no ho entenia; ara sí que ho entenc i penso quins pe... que tenia l'Abril.

Fotografia dels Jocs Florals de Sant Fost celebrats el 25 d'agost de 1915, a la casa Vella del carrer de Sant Isidre.

La gent de Sant Fost té una tarannà especial o és com la de la resta de pobles veïns?

En principi jo creia que els nadius érem iguals que als d'altres poblacions veïnes, però a mesura que m'he anat fent gran, m'he adonat que els santfostencs i les santfostenques tenim un toc diferencial, ni millor ni pitjor, senzillament diferent, en general potser som un xic més tancats. I aquesta sensació meva no s'ha millorat amb els nouvinguts. Crec que patim el fet de no tenir un centre neuràlgic de trobada, a causa de l'extensió del poble (llarg com una botifarra), que comença a les vores

Projecte de la nova església parroquial i rectoria, de l'any 1941.

del riu Besòs i acaba al cim del coll de Montalegre de la Conreria, i no ajuda gens perquè el veïnatge es relacioni.

Vas ser regidor de l'Ajuntament de 1983 a 1987: com valeres aquella experiència?

Va ser una experiència nova i de servei al poble. Portava la regidoria de cultura i en els quatre anys es va recuperar la festa dels Tres tombs, es va fer carnaval amb rua inclosa, es van fer les primeres Mostres Culturals i Esportives (ara Fira d'entitats) amb la participació de totes les entitats socioculturals i esportives del poble; també varem fer el Mes del museu, on els escolars cada dissabte anaven a visitar-ne un de diferent, i altres activitats de menys ressò. En afers generals municipals va ser una etapa una mica complicada, però destacaria tres fets que van marcar part del futur del poble:

Màquina d'escriure Underwood que utilitzava la Falange Española al final de la Guerra Civil, a la casa que va confiscar del costat de la cruïlla de can Calet.

1.- Vaig rebutjar, juntament amb els companys de govern, la instal·lació de l'abocador d'escombraries de Barcelona, que un ens superior volia ubicar a Sant Fost.

2.- Es va aconseguir traslladar la fàbrica Lisac (ara quasi ningú se'n recorda). Lisac era una empresa química que es va instal·lar d'una manera fraudulenta el 1963 al barri de can Calet. Era considerada com a insalubre, molesta, nociva i perillosa, i havia tingut accidents, incendis, i fins i tot i va haver-hi morts. Era un perill per a les persones de la barriada i del poble.

3.- L'any 1986 vàrem aprovar el POUM que venia a posar ordre al desgavell urbanístic que hi havia al municipi, i que ha estat vigent fins a principis d'aquest any.

Una vegada acabats els quatre anys, vaig decidir deixar la política, hi havia coses que no m'acabaven d'agradar.

La Mostra Cultural i Esportiva, celebrada a la Festa Major de 1983 en un envelat ubicat a la plaça de la Vila.

Quan va començar la teva afició per la història local?

Des de sempre m'ha agradat saber coses del poble. De petit m'encantava escoltar el que el meu avi i altres persones d'edat avançada m'explicaven referent a fets que havien succeït a Sant Fost. Més endavant vaig creure oportú anar-ho escrivint i així tenir constància d'esdeveniments que sobrepassen la centúria. En arribar més o menys als 30 anys, sense saber per què, ni com, vaig començar a anar a arxius i biblioteques a cercar temes relacionats amb la història local, sempre en pla aficionat, que és el que sóc.

Quin dels teus llibres valores més? O tots tenen algun significat especial per a tu?

Per a mi tots tenen el seu valor, tots són diferents dins de la línia que a mi m'agrada i publico. Ara bé, el més especial, sens dubte, és el que vàrem publicar a quatre mans amb mossèn Daniel Monserdà, el 1980,

dedicat al meu oncle-avi, el canonge Dr. Joan Rifà. Aquest llibre en va permetre conèixer amb profunditat la vida d'un familiar meu, que va morir el 1912, amb només 43 anys, quan estava a les portes de ser nomenat bisbe de Barcelona.

Des de quan col·leccionaves fotos antigues de Sant Fost?

De petit col·leccionava cromos i *tebeos*. Fa prop de trenta-cinc anys estava als Encants de Barcelona cercant un llibre antic i vaig trobar un grapat de fotografies del Vallès, les vaig xafardejar per sobre i vaig reconèixer-n'hi una dotzena d'antigues de Sant Fost que vaig comprar per 12 pessetes, de les d'abans. A partir d'aquell dia em va agafar la dèria de col·leccionar fotos i documents del poble, i segueixo fent-ho. Ara això de l'antiguitat ha sortir de mare: fa pocs mesos, al mercat del col·leccionista de Mollet, que es fa el primer diumenge de mes, vaig trobar dues fotos antigues de Sant Fost i després de molt regatejar me les van deixar per 16 euros, un abús.

Quantes fotografies de Sant Fost tens? Quina és la més antiga?

Actualment en tinc 2.093 en paper imprès catalogades; més de 300 per ordenar i prop de 200 en digital en carpetes classificades. La majoria són antigues. Des de fa uns quatre mesos en lloc de catalogar i ordenar les fotografies que aconsegueixo, m'he dedicat a passar-les totes en digital, una feinada feixuga però necessària. La més antiga és difícil de dir: en tinc unes quantes que pertanyen a finals del segle XIX, podrien ser dels voltants de 1880.

Des d'aquí aprofito per fer una crida a que ningú llenci res del bagul dels records o d'aquell armari atrotinat o d'aquelles capsos descolorides de sabates que fa anys estan endreçades no se sap on; pot trobar-s'hi quelcom respecte a Sant Fost de gran valor històric. Si es dona el cas suggereixo m'avisu, ho mirem i s'ordena. Avui dia amb les noves tecnologies és fàcil i barat fer-ne còpies i reproduccions en poca estona.

Quin ha estat el descobriment (foto o document) més interessant que has fet sobre la història de Sant Fost?

*L'alcaldesa Montserrat Sanmartí, la regidora Margarita Santos i Jaume Rifà
en la presentació del llibre número 9 de la col·lecció Fem Memòria,
Sant Fost de Campsentelles, Segle XX.*

N'hi ha diversos, tots originals i fins i tot diria que alguns únics. Destacaria perquè difícilment es troben, els tres papers moneda de vint-i-cinc i cinquanta cèntims i el d'una pesseta que va fer imprimir l'ajuntament del poble, llavors Alba del Vallès, el 1937, durant la guerra civil. El diploma-fotografia dels Jocs Florals de Sant Fost de 1915 i el número 1 de la revista anomenada *El Quejido de Sant Fost* de 1924, que feia a mà la colònia estiuenca. Tinc molts escrits fets a mà pel Dr. Ramon Turró, de principi de segle passat, que va fer quan estiuejava a Sant Fost. Tinc la pàgina número 4 del *Correo Catalán*, del 29 d'agost de 1926, on consta la consagració de l'antiga església parroquial de Sant Faust. No sabria dir quin és més important. Quant a fotografies n'hi ha força d'interessants, centenàries. També va venir a parar a les meves mans la màquina d'escriure *Underwood*, que a la guerra civil feia servir

la Falange Española, a la casa que va confiscar a Sant Fost del costat de la cruïlla de can Calet.

Tens algun projecte en marxa?

De moment continuo fent els col·leccionables de *Fem Memòria, Sant Fost de Campsentelles Segle, XX*, que és un recull de fets que van passar el segle passat. Ara he decidit que en lloc de fer-ne dos a l'any, en faré només un, per Sant Jordi, i serà de més quantitat de pàgines. El proper serà el número 10; fa dies que hi estic treballant i estarà dedicat a la Conreria.

Fa molts anys, gairebé trenta, que formes part de la junta del Pessebre Vivent. Quina és la teva tasca? Quin paper creus que juga el P. Vivent en el panorama cultural de Sant Fost?

Des de 1988 formo part de la junta. Primer feia les tasques de relacions públiques, més endavant se'm va encarregar portar la secretaria. A banda de la paperassa, la meva tasca és ajudar i tenir cura que tot funcioni bé i que no manqui res, de fet són moltes tecles a tocar. S'ha de dir que actualment hi ha un important equip de col·laboradors que fa que tot sigui més fàcil.

En el panorama cultural el Pessebre Vivent ha esdevingut un referent al poble, a la comarca i al país. Moltes persones han conegut Sant Fost a través del Pessebre Vivent. La seva idiosincràsia i manera de representar-lo va fer que a l'any 1996, la Generalitat de Catalunya el reconegués com el Pessebre Vivent dels efectes especials de Catalunya.

Quin és el teu racó preferit de Sant Fost? Per què?

En tinc uns quants, però em quedo amb l'espai de la font dels Castanys. La pau, la tranquil·litat i les bones vistes del Vallès no tenen preu, sense oblidar el gust de l'aigua del brollador, que temps enrere deien era medicinal. Els bancs d'obra del costat de la font fan un lloc ideal per seure i deixar volar el pensament amb la mirada fixada a l'horitzó, tot una experiència inoblidable.

Què valores del Sant Fost actual i com veus el seu futur?

El Sant Fost actual no m'acaba d'agradar del tot; s'ha edificat massa en urbanitzacions allunyades del nucli urbà i de forts pendents, i s'ha destruït molt bosc. S'ha perdut part de patrimoni natural. Valoro positivament que un poble que no arriba als 9.000 habitants disposi de bones instal·lacions esportives (piscina coberta inclosa), una biblioteca magnífica, l'Ateneu, un centre escolar de secundària, el CAP, mas Cantí i darrerament la casa Bastinos com a centres de trobada, d'activitats i d'esbarjo. El futur el veig força bé, sembla ser que els governants han optat per intentar unir el poble i fer un centre comercial i això és molt important. M'agradaria que hi hagués una mica més de protecció del patrimoni arquitectònic que hi ha al municipi quant a les torres modernistes i a les masies existents i una atenció especial a l'església de Sant Cebrià de Cabanyes i el pou de Glaç, sense oblidar tenir cura i endreçades les fons del municipi, perquè un poble s'ha de mantenir fidel a les seves arrels i a la seva idiosincràsia. I si no conservem el que queda, perdrem part de la identitat d'un poble que vol seguir sent poble.